

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ,
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ – ΕΣΠΑ

Αθήνα, 4 - 4 - 18
Αρ.Πρωτ.: 39043 /ΕΥΚΕ589

ΕΘΝΙΚΗ ΑΡΧΗ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΚΡΑΤΙΚΩΝ
ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ

Ταχ. Δ/ση : Νίκης 10, Σύνταγμα
Ταχ. Κώδικας : 105 63
Πληροφορίες : Κλ. Ροκίδης,
Αθ. Παπαηλιού
E-mail: krokidis@mnec.gr
th.papailiou@mnec.gr

Προς: Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π.
Περιφέρειας Αττικής
Λ. Συγγρού 98 – 100, 117 41 Αθήνα
Υπ' όψιν: κ. Ελ. Παπαβασιλόπουλου
(ηλεκτρονικά)

Θέμα: Γνωμοδότηση για την ύπαρξη ή μη στοιχείων Κρατικών Ενισχύσεων στα έργα «Επαναλειτουργία με νέες χρήσεις του Παλαιού Μουσείου Ακροπόλεως» και «Στερέωση και συντήρηση του ναού του Ολυμπίου Διός»

Σχετ.: Το από 02/04/2018 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της Υπηρεσίας σας

Σε συνέχεια του ως άνω σχετικού, με το οποίο ζητείται η άποψη της υπηρεσίας μας για το αν τα έργα με τίτλο «Επαναλειτουργία με νέες χρήσεις του Παλαιού Μουσείου Ακροπόλεως» και «Στερέωση και συντήρηση του ναού του Ολυμπίου Διός», για τα οποία έχει υποβάλει η Εφορεία Αρχαιοτήτων Αθηνών αίτηση χρηματοδότησης, εμπίπτουν στο καθεστώς των Κρατικών Ενισχύσεων, σημειώνονται τα εξής:

Α) Με βάση την Ανακοίνωση της Επιτροπής για την έννοια της Κρατικής Ενίσχυσης (2016/C 262/01) σημείο 2.6 (παράγραφοι 33-37) «ενίσχυση δραστηριοτήτων πολιτισμού και διατήρησης της κληρονομιάς συμπεριλαμβανόμενης της διατήρησης της φύσης), ορισμένες δραστηριότητες που σχετίζονται με τον πολιτισμό δύνανται να οργανωθούν με μη εμπορικό τρόπο και να μην έχουν οικονομικό χαρακτήρα (όπως επίσης και οι αντικειμενικά μη αντικαθιστάμενες) αν η είσοδος του κοινού είναι ελεύθερη (δωρεάν) ή αν η καταβαλλόμενη χρηματική συνεισφορά εισόδου (εισιτήρια) καλύπτει μόνο μέρος του πραγματικού κόστους. Σε αντίθετη περίπτωση, δηλαδή αν οι πολιτιστικές δραστηριότητες χρηματοδοτούνται κατά κύριο λόγο από τις εισφορές επισκεπτών ή χρηστών ή μέσω άλλων εμπορικών διευθετήσεων (παραστάσεις, εμπορικές εκθέσεις κλπ) τότε οι εν λόγω δραστηριότητες πρέπει να θεωρούνται κατά κανόνα ότι έχουν οικονομικό χαρακτήρα.

Στην περίπτωση κατά την οποία μπορεί να τεκμηριωθεί ότι οι προς γνωμοδότηση περί κρατικών ενισχύσεων αφορούν σε πολιτιστικές δραστηριότητες η είσοδος των οποίων είναι ελεύθερη ή το

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά
και Επενδυτικά Ταμεία

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

όποιο αντίτιμο της εισόδου καλύπτει μικρό μέρος του συνολικού κόστους ή ότι οι δραστηριότητες αυτές είναι αναντικατάστατες (δηλαδή δεν υπάρχει αγορά) τότε μπορεί να θεωρηθεί ότι οι δραστηριότητες αυτές είναι μη οικονομικού χαρακτήρα και άρα δεν ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης.

Β) Με βάση την Ανακοίνωση της Επιτροπής για την έννοια της Κρατικής Ενίσχυσης (2016/C 262/01) που εξειδικεύει το άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις εφαρμόζονται μόνο όταν ο αποδέκτης της ενίσχυσης είναι «επιχείρηση». «Επιχειρήσεις» θεωρούνται οι οντότητες που ασκούν οικονομική δραστηριότητα ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τις διέπει και τον τρόπο χρηματοδότησής τους. Συνεπώς, ο χαρακτηρισμός μιας συγκεκριμένης οντότητας ως επιχείρησης εξαρτάται αποκλειστικά από τη φύση των δραστηριοτήτων που ασκεί. Μεταξύ άλλων, ο χαρακτηρισμός μιας οντότητας ως επιχείρησης συνδέεται πάντα με συγκεκριμένη δραστηριότητα. Μια οντότητα που ασκεί τόσο οικονομικές όσο και μη οικονομικές δραστηριότητες πρέπει να θεωρείται επιχείρηση μόνο σε σχέση με τον πρώτο τύπο δραστηριοτήτων. Για να γίνει διάκριση μεταξύ οικονομικών και μη οικονομικών δραστηριοτήτων, το Δικαστήριο έχει επανειλημμένα αποφανθεί ότι κάθε δραστηριότητα που συνίσταται στην παροχή αγαθών και υπηρεσιών στην αγορά αποτελεί οικονομική δραστηριότητα.

Σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ οι ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχείρισεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής είναι ασυμβίβαστες με την εσωτερική αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές, εκτός αν οι Συνθήκες ορίζουν άλλως.

Συνακόλουθα εφόσον έχουμε «επιχειρήσεις, θα πρέπει να διαπιστωθεί εάν πληρούνται σωρευτικά για τους δικαιούχους των υπό γνωμοδότηση πράξεων οι τέσσερις προϋποθέσεις του άρθρου 107 παρ. 1 ΣΛΕΕ για την ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης: α) χρηματοδότηση με κρατικούς πόρους, β) χορήγηση οικονομικού πλεονεκτήματος, γ) επιλεκτική μεταχείριση και δ) νόθευση του ανταγωνισμού και επίδραση στις ενδοκοινοτικές συναλλαγές.

Από τα στοιχεία που έχουν παρασχεθεί προκύπτει ότι πληρούνται σωρευτικά όλες: η πρώτη προϋπόθεση, δεδομένου ότι η χρηματοδότηση της πράξης πραγματοποιείται μέσω κρατικών πόρων, η δεύτερη δεδομένου ότι παρέχεται οικονομικό πλεονέκτημα, η τρίτη ως επιλεκτική μεταχείριση επιλογής συγκεκριμένου δικαιούχου. Η τέταρτη σωρευτική των προηγούμενων προϋπόθεση, πληρούται δεδομένου ότι η προμήθεια εξοπλισμού που αφορά σε επιχείρηση παροχής πολιτιστικών δράσεων σε υφιστάμενη ανοικτή αγορά στον ενωσιακό ανταγωνισμό νοθεύει ή απειλεί να νοθεύσει το ανταγωνισμό και διαταράσσει το ενδο-ενωσιακό εμπόριο εφόσον πρόκειται για Φορείς/Ιδρύματα με μεγάλο αντίκτυπο και διεθνές εκτόπισμα.

Δεδομένου ότι δεν μπορεί να τεκμηριωθεί ότι η λειτουργία των εν λόγω φορέων δεν οργανώνεται με εμπορικό τρόπο και ότι δεν συντρέχουν συγκεκριμένες εμπορικές διευθετήσεις ή/και είσπραξη αντίτιμου/εισιτήριου κλπ προκειμένου να καθίστανται οι φορείς βιώσιμοι, και ότι το έργο δεν αφορά στην μετέπειτα οικονομική και εμπορική εκμετάλλευση των

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά
και Επενδυτικά Ταμεία

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

προμηθειών/προϊόντων από τους δικαιούχους με παροχή μη αναντικατάστατων πολιτιστικών δραστηριοτήτων και μέσω αυτού ότι δεν διαταράσσεται η λειτουργία της αγοράς των πολιτιστικών φορέων, η χρηματοδότηση των εν λόγω έργων φαίνεται να συνιστά κρατική ενίσχυση.

Γ. Με τον Καν (ΕΕ) αριθμ 733/2013 του Συμβουλίου για την τροποποίηση του Καν (ΕΚ) αριθμ 994/98, εξουσιοδοτείται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αποφασίζει, εκδίδοντας κανονισμούς ότι ορισμένες κατηγορίες ενισχύσεων είναι συμβατές με την εσωτερική αγορά και εξαιρούνται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παρ 3 της ΣΛΕΕ. Η τροποποίηση αυτή, μεταξύ άλλων, αφορά και σε ενισχύσεις για τον πολιτισμό και την διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Στο πλαίσιο του Καν (ΕΕ) 651/2014 «για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης» (Γενικός Απαλλακτικός Κανονισμός (ΓΑΚ)– GBER II) που αντικατέστησε τον Καν (ΕΚ) 800/2008, προβλέπεται ότι οι ενισχύσεις για πολιτιστικές υποδομές συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 53 «Ενισχύσεις για τον πολιτισμό και τη διατήρηση της κληρονομιάς» (ειδικές διατάξεις) και του κεφαλαίου I «Κοινές Διατάξεις» του ΓΑΚ. Ειδικότερα επισημαίνεται ότι η ένταση ενίσχυσης (είτε ποσό είτε ποσοστό) καθώς και οι επιλέξιμες δαπάνες καθορίζεται στις παραγράφους 6, 7, 8 και 3, 4, 5 αντίστοιχα στο ειδικό άρθρο 53 του ΓΑΚ 651/2014.

Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 58 «Μεταβατικές Διατάξεις» του εν λόγω κανονισμού, τα οριζόμενα σε αυτόν εφαρμόζονται σε μεμονωμένες ενισχύσεις που χορηγήθηκαν πριν από την έναρξη ισχύος του, εφόσον πληρούν όλες τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στον κανονισμό αυτό, με εξαίρεση τα προβλεπόμενα στο άρθρο 9 «Δημοσίευση και Πληροφορίες».

Δ. Μετά από την ανωτέρω εκτεταμένη αναφορά στο θεσμικό πλαίσιο (παράγραφοι Α&Β&Γ) όσον αφορά στις κρατικές ενισχύσεις έργων πολιτισμού, από τη συνάντηση εργασίας στα γραφεία μας (26.03.2018) καθώς και μετά από την αποστολή σχετικών στοιχείων (02.04.2018) συμπεραίνεται ότι:

Η χρηματοδότηση των έργων συνιστά κρατική ενίσχυση και δύναται να υλοποιηθεί στο πλαίσιο των προβλεπομένων στο σχετικό άρθρο 53 του κανονισμού Καν (ΕΕ) 651/2014 (Γενικού Απαλλακτικού Κανονισμού-ΓΑΚ) περί «Ενισχύσεων για τον πολιτισμό και τη διατήρηση της κληρονομιάς» καθώς και των αναφερομένων στο ως άνω #Γ. Η δυνατότητα δημόσιας χρηματοδότησής των έργων ανέρχεται μέχρι του ύψους της έντασης ενίσχυσης που προσδιορίζεται μέσω της χρήσης των προβλεπομένων του ΓΑΚ ενώ το ποσό που υπολείπεται της εγκεκριμένης συγχρηματοδοτούμενης δημόσιας δαπάνης σε σχέση με το συνολικό κόστος των έργων, καλύπτεται από ίδιους πόρους των δικαιούχων.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά
και Επενδυτικά Ταμεία

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

Σημειώνεται ότι για τις δράσεις που ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης και εξετάζονται στο πλαίσιο του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, είναι απαραίτητο να περιέχονται στο φάκελο, που θα υποβληθεί από τον Δικαιούχο για την προς ένταξη και αξιολόγηση πράξη, απαραίτητα στοιχεία προκειμένου να εξεταστεί η εκπλήρωση των προϋποθέσεων του Γενικού Μέρους του ΓΑΚ (βλέπε και συνημμένο) και ειδικότερα σε ότι αφορά:

- Τήρηση ή μη των σωρευτικών προϋποθέσεων ύπαρξης κρατικής ενίσχυσης (επιχείρηση που ασκεί οικονομική δραστηριότητα, οικονομικό πλεονέκτημα, προνομιακή μεταχείριση, κρατικοί πόροι, νόθευση ανταγωνισμού & διατάραξη ενδοκοινοτικού εμπορίου),
- Τεκμηρίωση του χαρακτήρα κινήτρου (ειδικά στα έργα Πολιτισμού δεν εφαρμόζεται),
- Αποκλεισμό των προβληματικών επιχειρήσεων (βάσει του άρθρου 2 σημ. 18 του ΓΑΚ)
- Αποκλεισμό των επιχειρήσεων στις οποίες αφορά ο κανόνας Deggendorf, με υποβολή Υπεύθυνης Δήλωσης ότι δεν εκκρεμεί διαταγή ανάκτησης, κατόπιν προηγούμενης απόφασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με την οποία μια ενίσχυση κηρύσσεται παράνομη και ασυμβίβαστη και ότι η πρόταση δεν αφορά σε ad hoc ενίσχυση υπέρ μιας τέτοιας επιχείρησης
- Αποκλεισμό των μέτρων ενισχύσεων που παραβιάζουν το δίκαιο της Ένωσης
- Τεκμηρίωση της μη σώρευσης ενισχύσεων λαμβάνοντας υπόψη ότι δεν επιτρέπεται η σώρευση των απαλλασσόμενων ενισχύσεων με οποιεσδήποτε άλλες ενισχύσεις για τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες, οι οποίες επικαλύπτονται πλήρως ή εν μέρει, εάν το αποτέλεσμα υπερβαίνει την υψηλότερη ένταση ενίσχυσης/το υψηλότερο ποσό ενίσχυσης που εφαρμόζεται στην ενίσχυση αυτή
- Αποδοχή της δημοσίευσης στοιχείων για την ενίσχυση με υποβολή δήλωσης αποδοχής της δημοσίευσης στοιχείων για κάθε χορήγηση μεμονωμένης ενίσχυσης που υπερβαίνει τα 500.000 ευρώ.

Στο φάκελο του κάθε έργου θα περιλαμβάνονται επίσης και όλα τα σχετικά στοιχεία που αφορούν την εκπλήρωση των προϋποθέσεων του αντίστοιχου κατά περίπτωση άρθρου του ΓΑΚ βάσει του οποίου εξετάζεται κάθε υποβληθείσα πρόταση.

Τέλος σημειώνεται ότι όπως επισημάνθηκε και στην με Α.Π. 92415/ΕΥΚΕ6282/28.08.2017 επιστολή της ΕΥΚΕ που απεστάλη στις διαχειριστικές αρχές με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στις 29.08.2017 :

- Για την αξιολόγηση της πλήρωσης του κριτηρίου συμβατότητας της εκάστοτε πράξης με τους κανόνες του ανταγωνισμού και των κρατικών ενισχύσεων, είναι αναγκαίο να συμπληρώνονται οι λίστες ελέγχου περί ύπαρξης κρατικής ενίσχυσης που έχουν κοινοποιηθεί με την με Α.Π. 115150/ΕΥΚΕ4023/2.11.2016 επιστολή του ΓΓΔΕ & ΕΣΠΑ, καθώς και οι λίστες ελέγχου των γενικών και ειδικών όρων εφαρμογής του ΓΑΚ που έχουν κοινοποιηθεί με την με Α.Π. 33004/ΕΥΚΕ1321/24.03.2016 επιστολή της ΕΥΚΕ, αντίγραφα των οποίων πρέπει να τηρούνται στο φάκελο της πράξης.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά
και Επενδυτικά Ταμεία

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

- Προκειμένου να διασφαλιστεί η ορθή εφαρμογή του Καν. (Ε.Ε.) 651/2014 (ΓΑΚ), κατά την αξιολόγηση των προτάσεων πρέπει να λαμβάνεται υπόψη οι επιστολές της ΕΥΚΕ αναφορικά με διευκρινίσεις σχετικά με ζητήματα εφαρμογής του Καν. Ε.Ε. 651/2014» (Α.Π.101270/ΕΥΚΕ3633/30.09.2016, 42649/ΕΥΚΕ5351/10.04.2017 & 64295/ΕΥΚΕ5796/09.06.2017) όσον αφορά στον αποκλεισμό των προβληματικών επιχειρήσεων και των επιχειρήσεων τις οποίες αφορά ο κανόνας Deggendorf, τον χαρακτηρισμό μιας επιχείρησης ως προβληματικής και τις ατομικές επιχειρήσεις.
- Με την έκδοση της απόφασης ένταξης πράξης, η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης πρέπει άμεσα να συμπληρώσει και να διαβιβάσει την ΕΥΚΕ το Παράρτημα ΙΙ του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 (ΓΑΚ) που περιλαμβάνει συνοπτικές πληροφορίες σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις που απαλλάσσονται σύμφωνα με τους όρους του εν λόγω Κανονισμού, προκειμένου η ΕΥΚΕ να προβεί στην ηλεκτρονική υποβολή της πράξης στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού) μέσω της ηλεκτρονικής εφαρμογής SANI, εντός των καθορισθέντων χρονικών ορίων που τίθενται στο άρθρο 11 του ΓΑΚ.
- Σε περίπτωση που η χορηγηθείσα κρατική ενίσχυση αφορά σε ποσό 500.000 € και άνω, η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης πρέπει να αποστέλλει στην ΕΥΚΕ τα στοιχεία που απαιτούνται για τη δημοσιοποίηση χορηγηθείσας μεμονωμένης κρατικής ενίσχυσης στην εφαρμογή ΤΑΜ (Transparency Award Module) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, κατ' εφαρμογή της με αρ. πρωτ. 12163/ΕΥΚΕ/4902/27.01.2017 επιστολής της ΕΥΚΕ με θέμα «Υποχρέωση και διαδικασίες δημοσίευσης στοιχείων χορηγούμενων κρατικών ενισχύσεων».

Παραμένουμε στη διάθεση σας για οποιαδήποτε διευκρίνιση.

Η Προϊσταμένη της ΕΥΚΕ

Ζωή Γεωργοπούλου
 ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
 Ο Α. ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ
 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ, ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ
 ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
 (ΤΟΜΕΑΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ)
 κ.α.α.

Σταύρος Αλεξόπουλος

Εσωτερική διανομή (ηλεκτρονικά):

- Γραφείο Γενικού Γραμματέα Δημ. Επενδύσεων – ΕΣΠΑ (ηλεκτρονικά)
- Γραφείο Προϊστ. Ε.Α.Σ. (ηλεκτρονικά)
- ΕΥΚΕ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

